

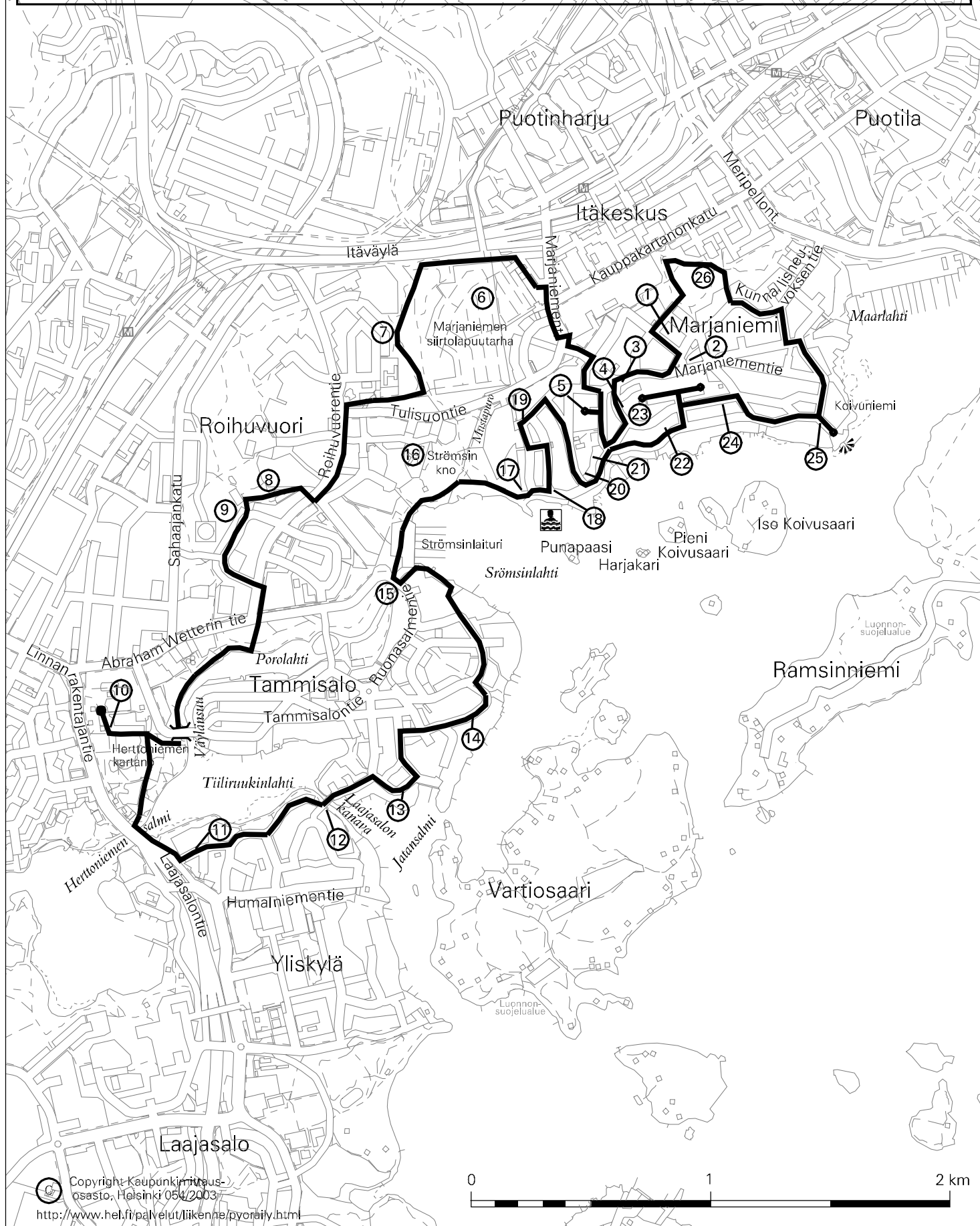
Helsingin kotiseutupyöräreitit:

17. MARJANIEMEN -ROIHUVUOREN-TAMMISALON KIERROS

Laatimut Kaupunkisuunnitteluvirasto
Liikennesuunnitteluosasto 2003

16 km

Botbyn kylä oli asuttu jo keskiajalla. Botbyn (Puotinkylän) kartano muodostettiin 1700-luvulla. 1917 perustettiin *Botby Gods Aktiebolag* -yhtiö, joka osti kartanon maat. Ne yhdistettiin 1920 *Botby Villasamhälle* -nimiseksi tilaksi, jonka maille ryhdyttiin suunnittelemaan huvilakaupunkia. Sen rakentaminen aloitettiin Marjaniemestä, joka on osa Vartiokylän kaupunginosaa, joka nimi otettiin käyttöön vuoden 1946 suuren alueliitoksen myötä. Liitokseen sisältyi myös Tammisalo. Se oli osa Herttoniemen kartanon maita vuoteen 1888 asti ja erotettiin tällöin itsenäiseksi tilaksi. Tuolloin alkoi muotoutua alueen vanhin huvila-asutus. Aiemmin Tammisaloon erotti mantereesta Strömsin salmi, joka on maan kohotessa kutistunut Porolahdeksi. Vakituisen asutuksen palstoitus alkoi 1930-luvulla.

- (1) Nimi **Marjaniemi** lienee tullut ruotsin sanasta *maräng*, joka tarkoittaa vesijättömaata. Ennen huvilayhdyskuntaa alueella laidunsivat Puotilan kartanon hevoset. **Sinivuokonpolku 3:ssa** on erään entisen maatilan päärakennus 1900-luvun alkupuolelta. Tila oli aiemmin Puotilan kartanon torppa.
- (2) **Kissankellontien/Marjaniementien** risteysaukion **isossa puurakennuksessa** oli Elannon kauppa vielä 1990-luvun alussa.
- (3) **Marjaniementie 48** (Horsmakuja 3) vanhempi rakennus on näyte 1920-luvun kesähuvilasta.
- (4) **Horsmakujan/Puolaharjun** 2-kerroksinen **kulmarakennus** on 1940-luvun alusta.
- (5) **Kielopolku 3** valmistui 1930-luvun alkuun liikennöitsijä Iivari Kontuniemen asunnoksi ja bussitalliksi. Hän suunnitelti itse sekä talon että tornin, joka on rakennettu myöhemmin. Viereinen Marjaniemenranta 54 on myös hänen suunnittelemansa muutamaa vuotta vanhempi talo, jossa oli **aikoinaan** Marjaniemen **posti**. 1920-luvulle asti tärkeä liikenneväline Helsinkiin oli laiva, jolla matka Kauppatorille kesti lähes tunnin.
- (6) **Marjaniemen siirtolapuutarha** perustettiin alueliitosvuonna 1946.
- (7) **Roihuvuoren hiidenkirnut** ovat Hiidenkirnujen rinteiden ylimmän polun yläpuolella, vanhainkodin takana. (Paikassa on sininen rauhoituskyltti.) Hiidenkirnut ovat muodostuneet ilmeisesti jääkauden sulamisveden pyörteissä. Herttoniemen kaupunginosaan kuuluva Roihuvuori on rakennettu pääosin 1950-luvulla, Tulisountien ympäristö 1980-luvulla.
- (8) **Japanilainen puutarha** avattiin virallisesti 1998. Siellä kukkivat kirsikkapuut alkukesällä.
- (9) Edellisen vieressä, lounaassa on **Leikki puisto Tuhkimo**.
- (10) Vara-amiraali Carl Olof Cronstedtin rakennuttama ja A. F. Granstedtin 1815 piirtämä **Herttoniemen kartanon** päärakennus kohoaa Jägarebackenilla. Ravintolasalina toimii 1700-luvun siipirakennus. Päärakennus on ollut Svenska Odlingens Vänner -yhdistyksen omistuksessa lähes koko itsenäisyyden ajan. Rakennus on nykyään museona ja avoinna 1.5.-31.10. su klo 12-14.
Kartanonpuiston etuosa on muotopuutarhaa. Puistossa kasvavat kolmihaarainen päärynäpuu, jonka ympäryys (1,3 m korkeudella) on 226 cm ja pituus 15 m sekä dahurianlehtikuusi, jonka vastaavat mitat ovat 241 cm ja 30 m. Molemmat ovat lajeissaan Suomen paksummat. Peremmällä puisto muuttuu maisemapuistoksi. Puiston molemmat huvimajat ovat Carl Ludvig Engelin suunnittelema.
- (11) Laajasalon **Itäniityntie 6:n** asuinhuviila, on 1800-luvun lopulta.
- (12) **Laajasalon eli Degerön kanava** valmistui 1874 erottaen **Tammisaloon**. Paljon aiemmin kohdalla oli ollut salmi, joka maankohoamisen myötä oli umpeutunut. Kanavasillalta kaakkoon näkyy **Vartiosaari**, jonka rannoilla on 1900-luvun alun kesähuviloita. **Tammisalo** -nimi on annettu vasta v. 1950 asemakaavan yhteydessä. Tammisaloon ruotsinkielinen nimi Tammelund (alk. Tammerlund) on 1700-luvun lopulta. Tammisalossa oli v. 1935 vain 52 vakituista asukasta. Sen vilkkain rakennuskausi oli vv. 1955-75.
- (13) **Aiotie 6** on "uusrenessanssityylinen" 1800-luvun lopun huviila.
- (14) **Jatasalmentie 11:n** komea ns. Edeshemin huviila on valmistunut 1898. Sen on piirtänyt maineikas arkkitehti Theodor Höijer.
- (15) **Porolahden** kanava valmistui v. 2001 Porolahden vedenvaihtumisen parantamiseksi ja myös veneily- ja melontareitiksi. V. 1713 venäläiset kaleerilaivat purjehtivat sitä kautta ja myös Kulosaaren kiertäen Pohjoisrantaan ja polttivat siellä olleet kauppalaivat Ruotsin sotalaivojen päivystäessä Suomenlinnan kohdalla. Salmi ja siihen kaivettu kanavakin kävivät 1700-luvun lopussa liian mataliksi ja se täytettiin.
- (16) **Ströms** tunnettiin 1700-luvulla Herttoniemen kartanon torppana. Mainitun vuosisadan lopulla se erotettiin kaupan kautta omaksi kartanokseen. Nykyinen päärakennus on vuodelta 1910. Nykyään kartanon omistaa kaupunki, joka on vuokrannut sen Itä-Helsingin musiikkiopistolle. Piha-alueen itäpuolella laskee mereen **Mustapuro**. Strömsin kartanon yläpuolella toimii nykyään **Itä-Helsingin musiikkiopisto** ja siellä on myös nuorisotiloja. Rakennus on 1950-luvun alusta, alunperin E-osuusliikkeen koulutusrakennus.
- (17) **Punapaadentie 2** saunarakennuksineen on Marjaniemen ensimmäisiä 1920-luvun huviloita.
- (18) Myös **Kivalontie 5** on alunperin rakennettu kesäasunnoksi 1920-luvulla. Talon itäsiipi ilmeisesti myöhemmin.
- (19) **Strömsintie 33** on sosiaalihuollituksen 1930-luvulla hyväksymä tyyppitalo. Sen ovat suunnitelleet Elias ja Martti Paalanen. Varsinkin tälle puolen Strömsintietä monet Marjaniemen perustajarakennustyömiehet rakensivat itselleenkin talon, esimerkiksi Anton Saarinen talon nro 21.
- (20) **Oskarintie 1** rakennukset ovat valmistuneet 1930-luvun lopulla.
- (21) **Marjalahdentie 12** on valmistunut 1928, alunperin 2 perheen asuintaloksi.
- (22) **Marjaniemenranta 31** on näyte 1940-luvun funktionalistisesta rakennustyylistä.
- (23) **Vanamotien** länsipäässä on **seurakuntakoti**, joka valmistui 1970-luvulla ja jonka takaiselta kalliolta on näkymä merelle. Kadun toisessa päässä on **japanilaistyylinen** omakotitalo.
- (24) **Puolaharju 20** vanhempi osa on aito hirsitalo 1930-luvulta.
- (25) **Marjaniemenranta 2** valmistui 1930-luvulla ja laajennettiin seuraavalla vuosikymmenellä. Rakennuttaja oli elokuvaneuvos T.J. Särkkä, "Marjaniemen keisari". Hän asui talossa kuolemaansa, vuoteen 1975 saakka. Näissä maisemissa filmattiin monia elokuvia.
- (26) **Ystävyyspuisto** sai 1970-luvulla nimensä valtuustoaloitteen pohjalta. Nimellä viitataan ennen kaikkea kansojen väliseen ystävyYTEEN. Kauppakartanontien puoleisen veistoksen **Ystävät ja kylänmiehet** on tehnyt Antti Neuvonen. Patsas julkistettiin 1983 Suomen ja Neuvostoliiton välisen Ystävyys-, yhteistyö- ja avunantosopimuksen 35-vuotisjuhlan kunniaksi.